

Social- och hälsovårdsutskottet

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2019

INLEDNING

Remiss

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2019 (B 7/2020 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- ordförande Riikka Slunga-Poutsalo, Folkpensionsanstaltens fullmäktige
- ordförande Vertti Kiukas, Folkpensionsanstaltens styrelse
- generaldirektör Outi Antila, Folkpensionsanstalten
- ordförande Tuija Sarlin, Kelan toimihenkilöt ry
- regeringssekreterare Marko Leimio, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Liisa Siika-aho, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt 5 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska fullmäktige övervaka Folkpensionsanstaltens (FPA) förvaltning och verksamhet med beaktande av bland annat kvaliteten på anstaltens tjänster och tillgången till dem. Enligt bestämmelsen ska fullmäktige också årligen lämna riksdagen en berättelse över sin verksamhet.

Utgifterna för de sociala trygghetsförmåner som FPA hade hand om uppgick till 14,9 miljarder euro 2019, vilket var 0,1 procent mer än året innan. Utgifterna för sjukförsäkringsförmåner ökade med 3,8 procent, utgifterna för pensionsförsäkringarna minskade med 0,7 procent och utgifterna för de förmåner som finansieras med medel ur allmänna fonden för social trygghet minskade med 1,9 procent. Verksamhetskostnaderna var 518 miljoner euro, vilket utgör cirka 3 procent av de totala kostnaderna för förmånsfonderna.

I sina plenum följer FPA:s fullmäktige förmånernas handläggnings- och genomströmningstider och serviceläget inklusive antalet kundbesök i de olika servicekanalerna. Under redovisningsåret har man särskilt behandlat upphandlingarna av terapijänster och av tolktjänster för personer med funktionsnedsättning, läget med taxitjänsterna och utmaningar efter överföringen av utkomststöd till FPA.

Betänkande ShUB 43/2020 rd

Kundservice och förmånsprocesser

I slutet av 2019 hade FPA 146 serviceställen och 147 servicepunkter. Under redovisningsåret ersatte FPA 14 serviceställen med andra tjänster. Som ersättande tjänster inrättades servicepunkter i kommuner, FPA:s distansserviceställen vid servicepunkter och Närtorgen samt FPA:s pop up serviceställen i samband med till exempel socialväsendet. Enligt berättelsen var syftet med ändringen att rikta resurser till de nya servicekanalerna och öka den personliga rådgivningen för de kunder som behöver den.

Enligt berättelsen minskade både antalet kundbesök vid serviceställena och antalet samtal något jämfört med året innan, medan besökarantalet på den öppna webbtjänsten fpa.fi ökade. Bland privatpersoner var kundnöjdhetsindexet på skalan 0—10 för hela året 7,1, vilket är något sämre än resultatet för 2018. Enligt enkäten var kunderna relativt nöjda med FPA:s förmåga att tillgodose deras servicebehov och med FPA:s tjänster överlag. De svagaste delområdena bedömdes vara hur enkla och lätta kundkontaktarna med FPA var och om kunderna fick tillräckligt tydlig information om de förmåner och tjänster de har rätt till.

Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara viktigt att man i kundservice tar hänsyn till de olika kundgrupperna och ser till att informationen är tydlig och att kunderna behandlas jämlikt. Utöver distansservice måste det också finnas ett tillräckligt servicenät som möjliggör personliga besök. Utskottet välkomnar FPA:s strävan att i fråga om kundservice samarbeta med andra aktörer, i synnerhet kommunernas socialväsande, Navigatorerna och Arbetskraftsmyndigheterna. Utskottet anser att servicesamarbetet är särskilt viktigt när det gäller ungdomar och unga arbetslösa.

Under redovisningsåret infördes ett nationellt inkomstregister för anmälan av uppgifter om löner och förvärvsinkomster. Registret gör det möjligt att effektivisera ärende- och förmånsprocesserna eftersom kunderna inte behöver skicka FPA de bilagor med inkomstuppgifter som behövs för beslut om förmånsansökningar. I stället är uppgifterna direkt tillgängliga för FPA. År 2019 var de största förmånerna för vilka uppgifterna användes det allmänna bostadsbidraget, utkomstskyddet för arbetslösa och det grundläggande utkomststödet. Under 2019 föreföll inkomstregistret ännu inte ha inverkat på genomströmningstiderna för förmånerna. Utskottet anser det vara bra att inkomstregistret och digitaliseringen utnyttjas för att effektivisera ärende- och förmånsprocesserna.

Den genomsnittliga handläggningstiden för det grundläggande utkomststödet har under redovisningsåret hållits under den lagstadgade tidsfristen på sju vardagar. Utskottet välkomnar att fullmäktige ger akt på om allt fler ansökningar om grundläggande utkomststöd avslås och de bakomliggande orsakerna. Utskottet betonar att det är särskilt viktigt att FPA och kommunerna utvecklar sitt samarbete för en smidigare ärendebehandling. Enligt berättelsen håller FPA regelbundna samarbetsmöten med socialanställda i kommunerna. Dessutom har FPA genomfört olika försök i samarbete med kommunerna för att utveckla gemensamma verksamhetsmodeller.

Personal

I slutet av 2019 var antalet anställda vid FPA 7 651, vilket är 81 färre än året innan. Sett i årsverken ökade FPA:s arbetsinsats ändå och uppgick i fjol till 7 422 årsverken. Utskottet anser det vara bra att nyckeltalen för arbetshälsa fortsatt ligger på en hög nivå. Enligt en personalenkät är 81 pro-

Betänkande ShUB 43/2020 rd

cent av de anställda ganska eller mycket nöjda med sitt arbete. Utskottet anser att det är viktigt att man följer hur arbetshälsan och arbetarskyddet utvecklas.

Upphandlingsförfaranden

Under de senaste åren har det riktats kritik mot FPA:s upphandlingar. Utskottet välkomnar att fullmäktige regelbundet ger akt på upphandlingen inom FPA och utvecklingen av upphandlingsprocesserna och rapporterar om dem i sina berättelser. Under redovisningsåret fick fullmäktige externa utredningar om hur FPA:s rehabilitering och upphandlingar hade utvecklats och eventuella behov att ändra lagstiftningen samt om konkurrensupphandlingen av terapijänster inom den öppna vården. Det utvecklingsobjekt som identifierades tydligast var samarbetet i synnerhet med kundorganisationerna och serviceproducenterna när det gäller att fastställa upphandlingsobjektet och bestämma kvaliteten samt att lösa problem.

Under redovisningsåret har samarbetet utökats med både serviceproducenterna och kundorganisationerna bland annat vid upphandling av rehabilitering och tolkningstjänster. Även förberedelserna inför tillämpning av registreringsförfarandet har fortsatt. Utskottet anser det vara viktigt att den långsiktiga utvecklingen av FPA:s upphandling fortsätter.

Reformering av FPA:s förvaltning

Enligt programmet för statsminister Sanna Marins regering ska FPA:s förvaltning och funktionaliteten hos de tjänster som FPA ordnar utredas. Social- och hälsovårdsutskottet anser att det behöver göras en utredning av både tillsynen och styrningen av FPA och av FPA:s ställning och behörighetsförhållanden. Det är viktigt att de lagändringar som gör det möjligt att utveckla och reformera FPA:s verksamhet så snabbt som möjligt lämnas till riksdagen för behandling (ShUB 40/2018 rd). I sitt betänkande om berättelsen för 2016 (ShUB 3/2018 rd) konstaterade utskottet att mer omfattande ändringsbehov i fråga om tillsynen och styrningen av FPA samt FPA:s framtida ställning bör utredas i en brett förankrad parlamentarisk arbetsgrupp. Enligt inkommen utredning ska social- och hälsovårdsministeriet tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp vars syfte är att utreda behoven att ändra lagstiftningen om Folkpensionsanstalten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 7/2020 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande ShUB 43/2020 rd

Helsingfors 9.12.2020

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Arja Juvonen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Heidi Viljanen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.